

Revistes

(*Pausa.*) *Quadern de Teatre Contemporani*, núm. 27

Marilia Samper

En aquesta edició número 27, la revista (*Pausa.*) dedica les seves pàgines al teatre català d'ara. Amb un compendi del cicle de dramaturgs contemporanis que han dut a terme la Sala Beckett i l'Obrador i en el qual s'ha donat espai i veu a un bon nombre d'autors, alguns de nous i d'altres de més consolidats. Però el que pretén sobretot aquest número és obrir una sèrie d'interrogants al voltant d'aquesta dramaturgia emergent. La preocupació per si es viu un excés d'optimisme quant al vigor de les noves propostes textuais, que faci que finalment derivin només cap a una moda passatgera, o per si aquests textos revelen realment la realitat que vivim són algunes de les reflexions que van sorgir de la taula rodona sobre el teatre català del segle XXI que va es va celebrar ara fa un any a l'Obrador, una bona mostra de la inquietud existent perquè tots aquests autors donin bons fruits, abundants i sucosos, que puguin saciar la necessitat de productes propis i frescos per ara i de cara al futur. És molt enriquidora la sèrie d'entrevistes que es fan els autors els uns als altres, ja que no només en les respostes, sinó també en les preguntes ens podem endinsar en la seva manera de veure el món, el teatre i conèixer de retruc què els anima a escriure. Aquestes entrevistes destil·len tota l'energia amb què arriba la nova generació de dramaturgs. Tot i així, potser no n'hi haurà prou amb els pensament dels creadors mateixos ni dels erudits en la matèria per entendre tot el que passa al nostre teatre. El pas següent hauria de ser escoltar també, per què no, altres veus que conviuen dins l'escenari i a la platea, ja que tant el públic com els tècnics, els il·luminadors, els escenògrafs, els regidors, etc., poden oferir-nos una mirada més àmplia i aportar-hi coses interessants i sorprenents. L'edició es tanca amb les fitxes informatives d'alguns textos que acaben de sortir del forn, aquesta vegada de Guillem Clua, Jordi Faura, Mercè Sarrias, Gerard Vázquez i Manuel Veiga, que permeten observar la diversitat d'aquesta nova dramaturgia que durant aquest darrer any ha tingut l'oportunitat de donar-se a conèixer més que mai.

Assaig de Teatre, núm. 57

Marilia Samper

El I Simposi de Teatre no Aristotèlic continua ocupant les pàgines d'aquest número d'*Assaig de Teatre*, en aquesta ocasió amb un apropament interessant al teatre Kabuki que té l'origen en ritus i supersticions antigues que van donar lloc a accions escèniques marginals i prohibides. El seu ponent, Minoru Tanokura, pren com a exemple la dramaturgia de *Los Leales 47 Ronin* per anar esgranant-ne el significat de l'estructura. També dins d'aquest cicle, Levan Khetaguri presenta un recorregut pel pràcticament desconegut teatre georgià. Però qui ha rebut certament una atenció especial en aquesta revista ha estat la figura de Gloria Montero, una escriptora d'arrels asturianes i de passat errant —va passar la infantesa a Austràlia i després va viure al Canadà—, que ara viu a Barcelona i a qui ben pocs coneixen. La seva obra *Frida K.*, que ja s'ha representat a diversos països, ens endinsa en l'esperit de la genial artista mexicana i en el sofriment que va arrossegar amb força i dignitat tota la seva vida. Aquí tenim l'oportunitat de gaudir d'aquest monòleg excel·lent i de conèixer aquesta autora gràcies a una sèrie d'entrevistes dutes a terme per Francisco Nogara, Peter Hinton i Ricard Salvat en què es fa un bon repàs a la seva biografia fascinant i a la seva literatura. També hi trobem algunes notes i crítiques dels muntatges de *Frida K.* que es van representar a Nova York, Bilbao, Praga i al Canadà.

A l'espai dedicat a teoria i història, hi trobem la continuació dels documents relacionats amb el Dido Pequeño Teatro de Madrid, com ja s'havia fet a les edicions anteriors, i que en aquest número ens fa conèixer l'extensió barcelonina d'aquest projecte que es va anomenar Petit Teatre de Barcelona.

Amb l'afany que la crítica teatral recuperi el lloc que ha anat perdent als diaris, *Assaig de Teatre* ens obre la possibilitat de conèixer els que es fa als escenaris de Madrid —posant un esment especial a la Mostra de Teatre de les Autonomies, sobretot de Catalunya.

Alguns altres articles completen aquesta edició, de la qual, sens dubte, el més interessant és la presència de Gloria Montero i de la seva bellíssima *Frida K.*

Teatre BCN

Lluís Hansen

Ens fa una il·lusió especial incloure en aquesta secció de ressenyes sobre revistes de teatre la de *BCN Teatre* per un motiu ben especial: és una raresa dins del panorama barceloní veure com pot existir amb recursos propis una revista gratuïta dedicada únicament al teatre (o més ben dit, al conjunt dels espectacles escènics) des de fa més d'onze anys, amb una aparició mensual ininterrompuda. Així doncs, felicitats a tots els seus responsables que des d'una petita redacció ubicada dins de les Ediciones El Jueves ens informen puntualment dels principals fets teatrals més importants de cada mes i, encara més important, contribueixen a ampliar la família a base de complicitats i de mantenir la memòria. Per això, amb encert, inclouen a cada número diversos apartats que mostren allò que generalment no veu el públic, com ara el reportatge sobre un assaig, un altre sobre un actor o actriu que inclou fotografies des dels seus primers passos fins a l'actualitat, o un tercer tipus de reportatge sobre la memòria escènica del nostre país. Un recull històric prou important com perquè el seu responsable, Gonzalo Pérez de Olaguer, l'hagi derivat en un llibre tot just acabat de publicar i que ressenyarem puntualment en el pròxim número.

Per si no n'hi ha prou amb aquestes felicitacions, volem remarcar una pàgina web impressionant, que és una veritable base de dades de teatre que pot fer les delícies de més d'un aficionat: crítiques i cartellera al dia, una base de dades llarguíssima que recull petites fitxes d'espectacles estrenats a Catalunya, links a companyies i teatres d'arreu del món, etc. Per passar-s'hi hores i hores.

Però encara hi ha més: *BCN Teatre* organitza des de fa sis anys els Premis de Teatre Popular, uns premis en què el públic assistent vota sense cap selecció.

La revista tracta amb tota normalitat el que està normalitzat: el món de l'espectacle, que es manté plenament vigorós i que es veu corroborat per l'àmplia edició i distribució, així com per més d'onze mil subscriptors a les actualitats setmanals en format electrònic.

Un cop feta aquesta presentació, només ens queda fer esment dels articles més destacats del període que ressenyem i que correspon al primer semestre de 2007. Com que l'element principal és l'eclecticisme i la gran varietat de reportatges i notícies, pràcticament no es repeteix cap sala, format ni gènere en els reportatges dedicats a estrenes. I el mateix amb reportatges sobre assaigs: Les tres maletes d'Oscar, la dansa de Gelabert-Azzopardi, l'assaig

d'una òpera, Hausson o La Fura dels Baus. El capítol de reportatges paraescènics fan referència a les relacions amb l'escena que van tenir Picasso, Agatha Christie, Cocteau i Copi. Destaquem també un reportatge sobre els festivals escènics que es fan fora de Barcelona (Temporada Alta, festivals d'estiu, etc.) i l'apartat de memòria històrica ens parla, entre altres, del Talleret de Salt, del Teatro Fronterizo, del que va significar l'estrena del Marat-Sade dirigit per Marsillach, de la censura religiosa, o dels oblidats Esteve Polls i Joan Germán Schroeder. Finalment, els articles d'opinió vénen signats per Joan Font (Comediants), Ricard Salvat, Pep Tosar, José Sánchez Sinisterra o Ricardo Szwarczer, director del Grec.

Amb tot aquest contingut, per què no canvien el nom de la revista i en diuen «Catalunya Escena» en lloc de *BCN Teatre*?

Llibres

Una història rica i pròpia

Alba Florez

Francesc Massip: *Història del teatre català. Dels orígens a 1800*. Arola, Tarragona

Tenim entre mans el primer volum d'una *Història del teatre català* que ofereix una visió panoràmica del conjunt de les representacions teatrals catalanes; una història centrada en els productes escènics, més enllà dels literaris, que va des dels orígens a 1800. Massip identifica i presenta la tradició teatral catalana que recull tota manifestació espectacular als Països Catalans des dels espectacles llatins. Pretén expellir el desdeny fruit de la desconexió pròpia i revisar la imatge distorsionada pels models excènrics a la cultura del país. És en aquest sentit que Massip, no només amb paraules sinó amb documents, contradiu Joan Oliver quan deia que «el pitjor no és no tenir tradició teatral, ans tenir-la dolenta». Tota l'obra desmenteix el prejudici del sabadellenc i revela una història teatral rica, però sobretot pròpia.

El llibre s'obre amb un marc teòric que introdueix una concepció interdisciplinària del teatre que marcarà la mateixa disposició del llibre. Francesc Massip, que és doctor en història de l'art i filologia catalana, no passa per alt la multiplicitat de llenguatges que conflueixen a l'escenari i forneix les explicacions històriques amb gran quantitat de material relacionat amb disciplines alienes a la literatura. Hi ha una molt bona documentació iconogràfica que permet visualitzar l'estructura formal de determinades pràctiques escèniques;

és, no ho oblidem, un material imprescindible, com tota la resta de documents aportats, per entendre i reconstruir una realitat efímera, de la qual només perduren el text i l'espai teatral. La comesa de Massip consisteix en presentar els indicis que permeten reconstruir una certa concepció del teatre de cada moment. Com afirma l'autor en la introducció, «la història del teatre es produeix sobre la mancança de l'objecte del seu estudi, l'espectacle».

El capítol introductorí dóna pas a una història que ressegueix cronològicament l'evolució teatral catalana i els determinants històrics de cada època. Situa els orígens del teatre català molt més enllà del naixement d'aquesta cultura: mitjançant la teoria del ritual, explica els antecedents precristians, base de la cultura occidental, que vincula amb les reminiscències populars d'arrel tradicional. Prossegueix amb el relat de la dependència i servilisme al poder eclesiàstic i reial, que defineix, sobretot, el teatre medieval. Els capítols dedicats al Renaixement, al Barroc i a la Il·lustració dibuixen els punts de trobada i les divergències amb la tradició europea, paral·lels, evidentment, a la història del país. No es tracta d'una descripció, sinó d'una presentació crítica de cada període que para atenció tant a casos emblemàtics a bastament estudiats, com a curiositats que ajuden a bastir hipòtesis sobre les característiques dels espectacles. No és només l'estructura diàfana i didàctica el que dota aquest volum de la utilitat d'un manual, sinó també el ritme i l'estil de l'exposició textual, rigorosa i personal. Una estructura i un estil, però, que no li lleven l'interès de ser llegit com a assaig d'història espectacular, digne del mestre Josep Romeu i Figueras, a qui va dedicat el volum.

Finalment, el llibre inclou un índex toponomàstic i analític a cura de Lenke Kovács que acaba d'arrodonir una obra de consulta i de lectura obligada. A l'espera del segon volum que completarà aquesta empresa, publicada per Arola Editors i marcada per la manca de suport institucional, és ja una aportació gratament productiva a la història del teatre i un pas decidit cap al reconeixement d'una tradició amb història i identitat pròpies.

La memòria de la complicitat

Joan Casas

Toni Rumbau: *Malic. L'aventura dels titelles*. Arola, Tarragona

Els dos termes que s'articulen en el títol d'aquesta ressenya contenen l'essència de les arts de l'espectacle. En primer lloc la memòria, contrafigura de la condició efímera de l'escena, frontissa del temps i de la història, espai on

la guspira del moment es completa i es transcendeix. I en segon lloc la complicitat, terra comuna de delinqüents i de saltimbanquis, teixit social al marge de la societat, energia que agermana duradorament els artistes i, de manera més breu, ells i els públics en un acte comú de presència.

Toni Rumbau encapçala la llista dels seus agraïments dient això:

En primer lloc, a l'«encarregador» del llibre, Alfonso Cipolla, crític, estudiós i professor teatral de Torí, per convidar-me a escriure un llibre sobre la meua experiència de titellaire. «Ni tècnic ni teòric. El que m'interessa és un llibre que expliqui el punt de vista personal que tens sobre els titelles i la teua carrera artística». Amb aquestes paraules m'ho va posar fàcil i difícil, en ser tan poques les possibilitats de dir que no.

Val a dir que el llibre serveix amb molta exactitud l'encàrrec rebut, i que Rumbau escriu un llibre de memòries, discretament apassionat i lluny de cap pretensió d'imparcialitat científica. Una memòria que comença l'any 1973, amb l'exili de Mariona Masgrau a Dinamarca, que segueix els peregrinatges europeus d'ella i en Toni, el descobriment dels titelles amb la revolució dels clavells a Portugal i la coneixença d'Eugeni Navarro, que acaba de completar els tres mosqueters titellaires de La Fanfarra. Una memòria que torna a Barcelona amb els titellaires i segueix les seves peripècies fins a la creació del Teatre Malic, en una antiga fleca de davant del Born, el soterrani de la qual, minúscul i acollidor, es convertirà durant gairebé divuit anys en un dels locals d'espectacle amb més capacitat de contaminació de Barcelona. Una experiència que va demostrar que la capacitat de presència i d'influència té ben poc a veure amb la retòrica pomposa dels grans espais i els grans recursos.

Quan el llibre va ser presentat a Barcelona, a la Sala Beckett, Mariona Masgrau ja no hi va poder ser present, retinguda pels lligams d'una malaltia que se l'havia d'endur en molt poc temps. La seva desaparició tenyeix ara aquest llibre d'una condició definitiva, testamentària, que no entrava en les seves pretensions i que el converteix, a desgrat de la lleugeresa del seu llençatge, en un document històric imprescindible.

El ressenyador ha de confessar, abans del punt final, que ell tampoc no és neutral ni distant, ja que el lector prou fi el descobrirà com a còmplice d'alguna de les aventures dels titellaires. Aquesta confessió em deu permetre acabar dient que la gent de La Fanfarra i el Teatre Malic han estat per a mi una de les referències ètiques i estètiques que m'han mantingut viu durant aquests anys. L'última paraula haurà de ser, doncs, gràcies.

Quan la teoria resulta amena

Marilia Samper

Saumell, Mercè: *El teatre contemporani*. Universitat Oberta de Catalunya (UOC), Col·lecció Vull Saber, núm. 21

És un veritable plaer trobar-se amb un llibre que aporta informació teòrica de manera tan directa, senzilla i intel·ligible com aquest *El teatre contemporani* de Mercè Saumell que publica la UOC. Segons el meu parer, i no només el meu, la majoria de llibres teòrics fan més la funció de somnífer que la de transmetre coneixements ja que empen un llenguatge complex i una redacció avorrida que esgoten la paciència i l'ànim de qualsevol. Però en aquest cas, Saumell dóna una lliçó sobre la història del teatre del segle xx fins als nostres dies de manera clara, agradable i molt didàctica, en poques pàgines, sense que per això el contingut sigui insuficient, sinó tot al contrari. La finestra al teatre contemporani s'obre amb l'explicació de què és i com sorgeix el *happening* a la dècada dels setanta del segle passat i de la seva vinculació amb altres arts plàstiques ja que en aquell moment es començava a entendre el teatre en comunió amb altres manifestacions artístiques que no depenien només de l'actor i del text. Les noves concepcions de l'espai, el protagonisme de la gestualitat, la influència de les disciplines orientals, la recuperació del sentit ritual, de les formes populars d'espectacle, l'ús del teatre com a arma de mobilització i la renovació de l'aspecte textual són algunes de les característiques que conformen aquesta nova manera d'entendre la dimensió del fet escènic, al capdavant del qual figuren grans noms com ara Grotowski, Tadeusz Kantor, Pina Bausch, Bob Wilson, Martha Graham, Pinter i Peter Brook, per citar-ne només alguns. I tot i que, com sempre, les renovacions artístiques germinen a Nova York, Anglaterra, França o Alemanya, Saumell no oblida el ressò que tenen en altres territoris i que dóna lloc a altres companyies com Els Comediants, La Fura dels Baus, La Cuadra de Sevilla, El Teatro Experimental de Cali, etc. Tant el lector especialitzat com el que no ho és en podrà treure molt de suc i entendre el sentit i l'origen del teatre més radical que s'ha fet i es fa encara ara als nostres escenaris.

Algunes rialles recuperades

Joan Casas

Josep Maria Sala Valldaura (edició i estudi introductor): *Teatre burlesc català del segle XVIII*. Editorial Barcino, Barcelona

El llibre que comentem és el darrer volum que s'ha incorporat fins ara a la Biblioteca Baró de Maldà, d'Editorial Barcino, que acull edicions crítiques de textos escrits durant l'Edat Moderna; unes edicions que a la llarga segurament han d'anar canviant les idees que tenim sobre la Decadència de la literatura catalana. Josep Sala-Valldaura, que ha tingut cura de l'edició, diu que aquesta, en certa mesura, és l'acompliment de la promesa que ell mateix havia fet a Xavier Fàbregas trenta-cinc anys enrere d'estudiar les formes de teatre català breu del segle XVIII. Des de les pàgines d'aquesta revista, que Xavier Fàbregas va convertir en una publicació catalana i moderna, volem deixar dit que el primer pagament del deute és molt substanciós i interessant.

Només la Casa de les Comèdies de Barcelona tenia, al segle XVIII, el privilegi de l'explotació pública del teatre, i això feia que al costat d'aquest únic coliseu només poguessin existir espais privats o societaris on es fessin representacions. Tal com ho resumia Francesc Curet:

Els menestrals, per la seva banda, s'agrupaven en societats de companys i sempre que podien feien comèdia en magatzems, en les quadres dels prats d'indianes, una sala de ball, el pati d'un cafè o les golfes d'un casalot adient.¹

Aquests espais eren els propis d'un teatre popular la riquesa del qual només coneixíem fins ara per via de comentaris indirectes. Gràcies a Antoni Serrà Campins havíem pogut accedir a un tast de la riquesa dels entremesos divuitescos mallorquins,² i Joaquim Martí Mestre ens va donar una mostra dels col·loquis valencians,³ però ens faltaven edicions solvents d'algun dels materials supervivents a l'àmbit del Principat. Aquest és el buit que comença a omplir aquesta edició.

1. Francesc CURET: *Història del teatre català*. Barcelona: Aedos, 1967.

2. Antoni SERRÀ CAMPINS: *Entremesos mallorquins*. Barcelona: Barcino, 1995.

3. Joaquim MARTÍ MESTRE: *Col·loquis eròtico-burlescos del segle XVIII*. València: Eds. Alfons el Magnànim, 1996.

Sala Valldaura és un gran coneixedor del teatre popular espanyol del XVIII, i de la vida teatral de l'època a Barcelona. Ja havia dedicat un parell de llibres a aquesta última,⁴ però amb l'obra present eixampla la perspectiva cap a un terreny encara poc fressat.

Precedits d'un extens estudi preliminar, Sala Valldaura publica sis peces d'autor desconegut (*Entremès burlesc de dos estudiants; Lloa a l'entremès del batlle i la cort dels borbolls; Entremès del batlle i la cort dels borbolls; Entremès de l'ermità de la Guia; Amor Menestral i Vida dels capitulars del Born i canonges de la Pescateria de Barcelona*) i una d'Ignasi Sobravia (*Comèdia del famós i divertit Carnestoltes*), que recorren una gamma prou variada de registres que van de la paròdia a la caricatura de la vida de la delinqüència, passant per la sàtira política, l'entremès acabat a garrotades o l'humor carregat d'erotisme. Com diu el mateix editor dels textos, per arrodonir les conclusions del seu estudi introductori:

Gràcies a les obres que suara editem, el capítol del teatre català popular del segle XVIII se'ns presenta més ric i interessant del que un lector o un estudiós de la literatura catalana mai no hauria pogut pensar. Sens dubte, riure's del mort i de qui el vetlla formava part del calendari, del programa vital dels nostres avantpassats.

Només ens queda esperar que continuï sent així.

Intrusisme polític

Sílvia Ferrando

Lourdes Orozco: *Teatro y política: Barcelona (1980-2000)*.⁵ Asociación de Directores de Escena de España, col. Debate, núm. 12, Madrid

Lourdes Orozco, doctora en Estudis Hispànics per la University of Durham (Regne Unit) és l'autora de *Teatro y política: Barcelona (1980-2000)*, un

4. Josep M. SALA VALLDAURA: *Cartellera del teatre de Barcelona (1790-1799)*. Barcelona: Curial/Abadia de Montserrat, 1999.

Jospe M. SALA VALLDAURA: *El teatro en Barcelona, entre la Ilustración y el Romanticismo*. Lleida: Milenio, 2000.

5. Encara que la política general de la revista és la de ressenyar els assaigs publicats en català, hem cregut oportú incloure aquest llibre per la seva evident implicació amb les nostres arts escèniques (NR).

estudi que analitza i avalua l'impacte de la política teatral de les institucions públiques en el teatre de la ciutat de Barcelona, des de 1980 fins l'any 2000, i en quina mesura aquest impacte reflecteix un propòsit intervencionista per sobre dels ideals de la llibertat creativa.

L'autora inicia l'estudi definint els conceptes de cultura i política cultural, i exposa els principals debats generats al voltant de la incursió de l'estat en la cultura i en particular en el teatre. Analitza el teatre i les institucions de la ciutat de Barcelona però també considera un context més ampli, ja que té en compte les polítiques culturals dutes a terme pel govern central, tant a l'etapa socialista com a la del president Aznar. Tot i l'autonomia que es creu que té Catalunya, considera que aquestes polítiques culturals també han tingut un impacte en el teatre barceloní.

Un altre dels punts de l'anàlisi és el catalanisme, al qual dedica un capítol sencer: ideologia, orígens, formes d'actuació, i com aquest ha influït en el teatre de la ciutat i les decisions de les institucions.

Segueixen tres capítols dedicats a examinar concretament les polítiques teatrals de la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament i la Diputació de Barcelona. Continua exposant-hi la metodologia que l'administració utilitza per influenciar en el sistema teatral barceloní, analitzant: els programes d'ajut a la captació de públic, les subvencions, els pressupostos dedicats al teatre i els centres de producció i d'exhibició. L'autora exposa com es van crear els primers teatres públics (Romea, Mercat de les Flors, el Teatre Nacional al Poliorama) i més tard: el TNC, el SAT, la Ciutat del Teatre i l'Institut del Teatre. Per poder examinar el paper dels teatres públics durant els anys vuitanta i noranta, pren com a punt de partida: programacions, pressupostos i funcionament general. Totes aquestes dades li permeten arribar a conclusions sobre les intencions de les institucions públiques en matèria teatral, les quals difereixen en ocasions dels objectius teòrics plantejats en els documents oficials.

El llibre té una segona part dedicada als possibles resultats que les polítiques teatrals han tingut, amb l'objectiu de demostrar que el teatre està directament relacionat amb les decisions polítiques de les institucions públiques. L'autora fa seva l'afirmació d'Adolfo Marsillach: «no hi ha en aquests moments a Barcelona un teatre totalment lliure d'intervenció».

També analitza el públic barceloní i el compara amb el de la resta de l'estat espanyol, i intenta relacionar els seus moviments amb les propostes de les institucions.

Més tard s'endinsarà en el cas dels autors teatrals, i observa com han estat tractats per teatres i institucions. Se centra en el cas de dos dels autors amb més èxit pel que fa a quantitat de públic i repercussió mediàtica: Josep Maria

Benet i Jornet i Sergi Belbel, i intenta aclarir si la seva popularitat té alguna relació amb la política de les institucions, en detriment d'altres dramaturgs, sense entrar mai en l'anàlisi de l'estil de les obres teatrals.

Lourdes Orozco troba les raons de la progressiva disminució del naixements de noves companyies independents, durant els anys noranta, en la normativa imposada des de les polítiques culturals. Hi ressalta la importància que aquestes companyies independents han tingut, que defineix com un dels aspectes més característics i valorats internacionalment del teatre català. I considera les companyies independents existents excessivament dependents de les institucions.

El següent objecte d'estudi són dues companyies: Els Joglars i la Companyia Teatre Lliure. D'una banda per les difícils relacions que Els Joglars han tingut amb les institucions durant els quaranta anys d'existència; i de l'altra, la Companyia Teatre Lliure, per totes les modificacions que ha viscut: des del seu naixement com a companyia independent que funcionava com a cooperativa, les crítiques a alguns dels seus components per treballar al TNC, la mort de Fabià Puigserver el 1991, quan la Companyia Teatre Lliure s'apropa més al concepte de teatre públic defensat per les institucions públiques.

L'últim capítol estudia les sales alternatives i empreses privades sota el paraigua del sector privat. Hi presenta l'evolució del sector, i s'hi constata el poc interès de les institucions per promoure projectes en els que no ha estat vinculada des del seu naixement.

L'estudi conclou amb vuit entrevistes a diverses personalitats del panorama teatral.

La tesi manifesta l'alt grau d'intrusió política que experimenta el camp de la cultura a Catalunya. La conclusió és que les institucions públiques han impulsat el teatre de Barcelona, la majoria de vegades, ignorant els recursos teatrals ja existents i donant prioritat a projectes teatrals propis. Hi ressalta la manca d'iniciativa per treure el màxim partit a infraestructures extremament costoses, fora de l'abast de molts professionals i finalment considera que les institucions no responen adequadament a la realitat teatral de Barcelona.

Resulta interessant observar des d'ara (l'estudi és fins al 2000), uns quants anys més tard, com ha evolucionat el teatre a Barcelona, com s'hi han modificat algunes posicions amb noms i cognoms i com alguns pronòstics i intencions s'han complert i d'altres no.

Dos arts que s'alimenten mútuament

Mercè Saumell

AAVV: *Cinema i teatre. Influències i contagis*. Fundació Museu del Cinema / Ajuntament de Girona, Girona

Aquest llibre col·lectiu recull les sis ponències i les setze comunicacions presentades en el V seminari sobre els antecedents i orígens del cinema, amb el títol *Cinema i teatre. Influències i contagis*, organitzat pel Museu del Cinema-Col·lecció Tomàs Mallol i pel Departament d'Història de l'Art de la Universitat de Girona, i amb la coordinació del seu professor d'història del cinema Àngel Quintana.

Gràcies a les interessantíssimes aportacions recollides al llibre, descobrim com, a començament del segle xx, el teatre va viure una ruptura definitiva de la mà de les innovacions tècniques aportades pel cinematògraf, nou mitjà que solucionava la captació i reproducció del moviment *real*, objectiu igualment desitjat per creadors escènics propers al Realisme com ara Antoine o Stanislavski. La lectura d'aquest volum ens ajuda a entendre el cinema com a síntesi de dos segles d'invencions tecnològiques al servei de la representació d'imatges en moviment: circ, vodevil, danses serpentines, llanternes màgiques, il·lusionisme, pantomimes, *grand-guinyol*, melodrames, etc., gèneres escènics populars en què les accions eren concebudes per provocar un plaer intens i meravellar-se, gèneres populars de narrativa visual precedents del nou mitjà inventat de manera gairebé simultània pels germans Lumière, Edison, Méliès o Fructuós Gelabert, entre d'altres. El cinema era, amb els seus trucs òptics i mecànics, l'espectacle del nou segle.

Hi destaca l'esplèndida ponència que inicia el llibre, que tracta l'època al voltant de l'any 1900 i les exposicions universals a Europa i Amèrica, moments de fascinació per la velocitat i el maquinisme, que preludeaven l'arribada del cinema, un article signat pel professor nord-americà Tom Gunning, una autèntica autoritat acadèmica quant al tema. També n'assenyalarem el de Juan Carlos de la Madrid, molt ben documentat, sobre el cinema de complement (i els espectacles de varietés a Espanya fins al 1914) quan conviuen en una mateixa sessió pantalla i actors en viu en un *continuum* espectacular. Cal remarcar igualment l'interès de l'article de Francesc Massip i Alejandro Montiel sobre les primeres filmacions de les Passions, espectacles religiosos populars a tot Europa, especialment les produccions franceses Pathé dels anys 1903 i 1907.

És de justícia insistir que la lectura de tot el llibre resulta summament in-

teressant, ja que tots els textos són d'una gran qualitat documental i ens descobreixen una etapa fascinant del cinema: la dels seus inicis com a gènere espectacular i popular, de fra, abans de ser considerat el setè art.

L'abundant material gràfic (fotografies, dibuixos...) així com una bibliografia actualitzada a cada article i els resums en castellà, català, anglès i francès arrodoneixen una edició acurada, d'alt nivell acadèmic i de lectura amena. El Museu de Cinema de Girona, a més de l'exhibició permanent del seu fons, d'exposicions temporals i d'activitats pedagògiques, també ens proporciona aquestes publicacions especialitzades en els precedents i inicis del cinematògraf. No en va la col·lecció de Tomàs Mallol, fotògraf, cineasta i estudiós d'aquest període, és considerada una de les millors de tot Europa.

Més difícil encara

Sílvia Ferrando

Tortell Poltrona i Senyoreta Titat: *El món fascinant del Circ Cric*. Ed. Viena

Copsar l'essència d'un mitjà, d'un art escènic, en la seva materialització en llibre és una tasca complicada. Tasca que la gent del Circ Cric ha decidit enfocar a partir de paraules viscudes i de la tria de persones molt vinculades al circ, que el duen a la pell, als ossos, per fer somiar al lector a estones i per poder explicar de primera mà i molt pràcticament als altres com es produeix la creació en el circ i les tasques del dia a dia.

Entre moltes fotografies, dates, plànols, programes de mà i fitxes artístiques servides en una atractiva i colorista presentació, el lector troba pàgines carregades d'ideologia, i d'una particular forma de viure i veure el món.

En una tasca gairebé impossible, en un triple mortal, el Circ Cric decideix transformar-se en llibre. Un llibre que repassa els més de 25 anys d'existència del Cric i ens el presenta en un mitjà que no li és propi: la lletra impresa, la imatge fixa. Un meravellós acte d'acrobàcia i màgia on es transforma l'efímer en perdurable. Com Fellini, converteix els carros de circ en una carpa, el Cric es fa llibre.

Alhora que es recorren tots aquests anys d'història amb una gran quantitat de material tècnic i artístic, i un munt de gent que ha format part del Circ Cric, s'introdueix el lector a l'experiència i la vivència de les diverses facetes que són necessàries en un circ.

Si aquest llibre té res de particular és que ha estat escrit i realitzat per gent que ha viscut allò del que parla. No és un llibre, en la seva majoria, realitzat

per teòrics (tot i que aquests hi participen amb alguns textos), sinó per gent de la pràctica, del dia a dia del circ. Aquest és probablement el seu gran valor, aconseguir que un munt de gent per a qui la lletra impresa no és el seu mitjà d'expressió habitual, posi per escrit part dels seus coneixements i vivències, idees i creences, i és d'aquesta manera que l'efímer esdevé perdurable i se'n possibilita la transmissió.

Sota el lema: «El circ és cultura» i amb el sentit comú com a aliat, el lector va recorrent els secrets del circ i del Cric. El recorregut l'inicia Tortell Poltrona, fundador del Cric, que en repassa la història i la del món que li ha tocat viure. Després Leo Bassil ens fa nòmades durant els minuts en què llegim tres pàgines dedicades a tota una vida i una nissaga. I continuen pàgines on s'explica la simbologia de la carpa del circ com a imatge de llibertat i d'aventura, tot al contrari del sedentarisme, l'oposició a allò establert, però també la burocràcia que comporta aixecar la carpa cada vegada, i la manca de costum que existeix que els circs entrin per la porta del davant (en comptes de per la del darrere) i el desconcert que comporta a nivell administratiu i institucional, quan les coses es fan com s'han de fer. Hi trobem també una defensa de la música en directe, i una exposició clara i directa sobre com compondre la música d'un número de circ. Textos sobre el seu vincle amb Pallassos sense Fronteres, les seves experiències i el que aquestes signifiquen.

Montserrat Trias hi parla del Crac, l'altra eina com ella l'anomena, el Centre de Recerca de les Arts del Circ. I també dóna encertades propostes sobre reformes en els programes educatius... I progressivament el llibre presenta tot un seguit de testimonis que expliquen les seves experiències a l'entorn del Circ Cric: enginyers industrials, tècnics, artistes, acròbates, historiadors, etc., i és clar, també el públic, els espectadors, que necessàriament hi participen. En aquest cas parlar de circ és sinònim de parlar d'una forma d'entendre i de viure el món. I el que encara és més important: és una reflexió de com es podria arribar a viure.

El torn dels actors

Helena Tornero

Elisa Crehuet, Ferran Rañé, Gabi Renom, Andre Solsona i Arnau Vilardebò: *El torn de la torna*. Edicions 62, Barcelona

Primer va ser un judici sense sentit on uns militars van condemnar a mort dos homes. Després va ser una farsa dalt de l'escenari on uns actors vestits de militars fingien condemnar a mort un home sense judici. Després va ser un judici real on uns militars reals condemnaven uns actors-ciutadans reals en una mena de farsa real com la vida mateixa. Després van ser uns actors que portaven a judici el seu director perquè aquest s'havia apropiat de l'autoria d'un espectacle, on curiosament uns actors vestits de militars havien fingit condemnar a mort un home sense judici i havien pagat la broma amb una presó real. Elisa Crehuet, Ferran Rañé, Gabi Renom, Andreu Solsona i Arnau Vilardebò són cinc dels set membres de la companyia Els Joglars que van crear i portar a l'escenari *La Torna*, un espectacle que els va acabar portant a alguns d'ells a un Consell de Guerra i la posterior presó, i a d'altres cap a la fugida i l'exili. En aquest llibre es reuneixen amb uns quants companys més per tal de reconstruir els fets d'aquell moment greu i històric, des d'una perspectiva ben oposada a la presentada per Albert Boadella. Tot i no oferir testimonis contrastats que li donarien una dimensió més interessant, el llibre té l'encert d'anar més enllà de la simple polèmica sobre les llums i les ombres que omplen el complex tema de la creació col·lectiva. *El torn de la torna* no és només un testimoni viu i directe de la fragilitat d'aquella època fràgil i històrica de la realitat del nostre país, sinó que es converteix en una crua reflexió no solament sobre la por de les institucions al poder del teatre, sinó sobre les diverses maneres d'entendre el compromís artístic i les seves conseqüències. L'any 1977, quatre membres d'Els Joglars van ser detinguts i condemnats a presó per haver posat en escena una obra que qüestionava la justícia al nostre país. No deixa de ser paradoxal com una obra com aquesta, nascuda arran d'un judici, hagi generat posteriorment tants de plets al seu voltant. Segons la definició que apareixia al programa de mà de la polèmica obra, el 1977, el mot torna es defineix com la «Quantitat que hom ha de donar al qui, en adquirir d'ell una cosa, en dóna una quantitat major que el seu preu. // Quan una mercaderia que es ven no arriba exactament al pes demanat, allò que s'hi afegeix perquè acabi de fer el pes». Amb aquest llibre-document que ressegueix la trajectòria de la companyia des de la seva fundació fins als tràgics esdeveniments, els cinc antics components d'Els Joglars han aportat com a

tornes els seus testimonis perquè la complexa història d'aquest polèmic muntatge acabi de fer el seu pes.

Camí de nit, continuen les minúscules

Lluís Hansen

AAVV: *Teatre Lliure 1976-2006*, a cura de Guillem-Jordi Graells. Fundació Teatre Lliure - Teatre Públic de Barcelona, Barcelona

ens trobem davant de la publicació d'un llibre que recull els trenta anys del teatre lliure, des de la seva fundació mesos després de la mort del dictador en aquell petit local del barri de gràcia i amb l'espectacle *camí de nit*, fins al 2006 ja a la muntanya de montjuïc i amb la sala fabià puigserver i un espai lliure en ple funcionament. un recull en forma de fitxa i amb fotografies de tots els espectacles que han passat pels diversos espais de la fundació teatre lliure-teatre públic de barcelona, amb un ordre estrictament cronològic que permet a l'aficionat anar recordant tots els espectacles que ha vist. tanmateix, el llibre no és un mer catàleg il·lustrat, sinó que està estructurat en una mena de capítols que agrupen diverses temporades i que coincideixen amb les diverses etapes del teatre lliure. persones rellevants de la història del nostre teatre i els principals directors de la fundació presenten els diferents capítols: emili teixidor, joan-anton benach i jordi maluquer situen el lector als anys d'inici; a continuació guillem-jordi graells se centra en els primers anys vuitanta, coincidint amb la creació —i posterior desaparició— de l'orquestra de cambra teatre lliure; gonzalo pérez de olaguer, marcos ordóñez i santiago fontdevila afronten el pas cap al dos mil, i per acabar francesc massip i juan carlos olivares hi comenten el canvi de seu i les últimes temporades. és tot un repàs que ara ja es pot fer amb una perspectiva històrica suficient, i que es veu acompanyada pel que considero el més important d'aquest llibre-memòria: els textos que han configurat les diverses etapes del lliure: el document fundacional —tota una declaració de principis—, el document de futur de 1986 de fabià puigserver que apuntava ja la necessitat d'un creixement, el projecte fallit de la ciutat del teatre que va idear lluís pasqual i el projecte artístic per al nou mil·lenni, de josep montanyès. és la lectura atenta d'aquests documents la que ens permet copsar com, a partir d'aquells inicis, n'ha estat l'evolució, el trencament o la dinàmica, fins als últims anys en què es fa l'obertura cap a referents del nord enllà —ja no francesos ni anglesos sinó clarament alemanys—, en el que pot ser una voluntat d'internacionalització,

però que permet veure com el fenomen de la mundialització també afecta les arts i homogeneïtza valors i estètiques. un llibre, en definitiva, per al record i per a l'anàlisi, en un pràctic format en din A-4 que es manté fidel a un dels elements fundacionals que es reconeixen plenament vigents: la tipografia en minúscules, sense excepció per als noms propis, i que respecta escrupulosament l'ordre alfabètic, per allò d'igualar-nos tots tant com sigui possible, una tipografia de la qual aquesta modesta ressenya vol fer partícip.

Deu anys de memòria

Sílvia Ferrando

1996 / 2006. *Teatre Nacional de Catalunya*. Ed. Teatre Nacional de Catalunya, Barcelona

En un volum de gran format el Teatre Nacional de Catalunya recopila en forma de catàleg els seus primers deu anys d'existència. Gairebé cada pàgina s'inaugura amb imatges teatrals, fotografies d'espectacles acompanyades de les fitxes artístiques i fragments dels programes de mà de tots els muntatges que el TNC ha tingut sobre cadascun dels escenaris de les seves tres sales. Des de la seva primera temporada sota la direcció artística de Josep Maria Flotats fins al dia d'avui, s'hi repassa temporada a temporada aquests deu anys de vida. A l'inici de cada capítol hi trobem un petit resum de la temporada teatral, una anàlisi del que van representar els muntatges en aquell moment, i una valoració sobre la importància i el valor literari i històric dels autors teatrals que van ser programats aquell any, a més a més s'hi afegeixen alguns comentaris sobre la repercussió que van obtenir determinades peces.

La gran història en minúscules

Lluís Hansen

Miquel Badenas i Rico: *Fets i gent del Poble-Sec i el Paral·lel d'abans. Records i enyorances d'un xicot del barri*. Ajuntament de Barcelona, Barcelona

Aquest és un llibre institucional, iniciativa dels regidors de districte de Sants-Montjuïc de l'Ajuntament de Barcelona, que han tingut l'encert de demanar a Miquel Bardenas que escrigui fets concrets de la història del barri del Poble Sec, per tal que, tal com diu al pròleg el seu autor, «la nostra histò-

ria no caigui en l'oblit perquè qui perd les arrels per la identitat». El llibre està format per retalls de fets històrics sense hac majúscula, de la història que no surt als llibres d'història, dels fets viscuts i protagonitzats per persones comunes, poc conegudes, que fan de protagonistes puntuals. A vegades aquests protagonistes no són individuals sinó personatges col·lectius. Els retalls no tenen un fil argumental, però sí que respecten la unitat de lloc (el Poble-Sec (*sic*)) i de temps (des de la creació del barri i fins a l'actualitat pràcticament), i quasi podríem dir d'acció —per seguir al peu de la lletra les mal interpretades regles aristotèliques—, perquè l'acció general que s'hi descriu amb detall és la que van protagonitzar tots els personatges d'aquell lloc i d'aquell temps: la de maldar per sobreviure i ser feliç en un ambient difícil, molt difícil. El llibre recull episodis que van des de la creació del barri i la urbanització dels primers carrers, passant per la guerra civil, la piscina municipal del 1929, *merenderos* i fonts de Montjuïc, balls i festes populars, i sobretot l'apartat de teatre i revista. Aquest és el que més ens interessa i que relacionem tot d'una amb el nom del Paral·lel, i que de seguida evoquem amb un cert regust de nostàlgia. No mencionarem aquí el reguitzell de teatres i sales que hi han desaparegut, sinó que volem fer esment d'una frase que ens ha cridat l'atenció. Diu així: «anar al teatre era fàcil i barat». I explica amb detall el fenomen de la claca —amb noms, cognoms i sobrenoms, i amb data oficial d'inauguració de la claca a Barcelona: el 1862, al Liceu—, persones que anaven a veure les obres amb l'encàrrec d'aplaudir quan el «cabo de la claca» els ho indicava. Així, teatre de text, revista, sessions de cinc hores de sarsuela (com si fos Wagner, vaja!), i altres espectacles escènics podien sortir gratis per a qui no tenia diners. Si no s'hi podia ser puntual, sempre quedava la segona solució: els vals de sortida que es demanaven als espectadors que ja no volien tornar després de la pausa. Era un tipus de revenda teòricament prohibida, però tolerada per empresaris i agents de l'ordre per plaer de saber que un altre ciutadà gaudiria d'aquell espectacle a canvi d'un «gràcies!» i d'un somriure sincer. Per continuar amb el símil teatral, si haguéssim de definir en termes de gènere el conjunt del llibre, podríem dir que es tracta d'un drama d'estacions, amb notes d'humor, que destil·la nostàlgia i resignació, però que no arriba mai al melodrama lacrimogen. Més aviat es tractaria d'un material que Brecht hauria pogut recollir per mostrar-nos la lluita contínua per sobreviure amb un mínim de dignitat i denunciar les desigualtats de la nostra societat.

Pioneres i innovadores

Alba Florez

Francesca Bartrina i Eva Espasa: *Dones de teatre*. Universitat de Vic, Vic

Dones de teatre és el catàleg d'una exposició comissariada per Francesca Bartrina i Eva Espasa que, amb el mateix títol, es va presentar a l'Espai Francesca Bonnemaison el març del 2007. Bartrina i Espasa han fressat camins de recerca en els estudis de gènere i s'han aproximat al món teatral principalment des de l'estudi de la traducció de literatura dramàtica.

El catàleg és un tast de les aportacions que han fet reconegudes dones catalanes al món teatral al llarg del segle xx. Hi reivindiquen tant dramaturgues com a actrius per haver contribuït al progrés de l'escena: es tracta d'una selecció de dotze figures considerades per les comissàries de l'exposició com a dones «pioneres i innovadores» que «van tenir el mèrit d'escoltar només la seva passió».

El repàs, que segueix un ordre cronològic, comença amb Palmira Ventós i acaba amb Anna Lizaran. Entre una i altra trobem noms amb un compromís amb el teatre ben divers: l'actriu Margarida Xirgu, que hi va dedicar la vida; Mercè Rodoreda, que va prendre el teatre com a referència i banc de proves de la creació literària; la singular Mary Santpere, que va trobar el seu espai en un àmbit, el de l'humor, reservat als homes; o Maria Aurèlia Capmany, que va escriure, ensenyar i interpretar sempre des del compromís ideològic.

L'essència del catàleg és la combinació acurada de text i d'imatge. Les protagonistes del volum són presentades amb un retrat i una breu biografia teatral que subratlla la seva vinculació amb l'escena. Acompanyen aquesta presentació fragments d'obres seves, d'entrevistes o citacions de la crítica, i algunes fotografies representatives de la vàlua del seu llegat.

L'exposició, com el teatre, és efímera. El llibre pretén combatre aquesta doble fugacitat: com a testimoni perdurable de l'exposició i com a homenatge a unes dones de teatre que, com se'ns diu a la presentació, «han assumit riscos escènics, sacrificis personals, que s'han professionalitzat malgrat totes les dificultats».

Somriures d'Àfrica

Helena Tornero

Pepe Rubianes: *Me'n vaig*. Ara Llibres, Badalona

Sempre he pensat que m'agradaria poder seure un dia en un bar amb Pepe Rubianes al davant i que, tot prenent una cerveseta, m'anés explicant la seva vida. I encara que no tots els desitjos es poden complir, de vegades et pots trobar amb substituïts més que acceptables, com ara és el cas d'aquest llibre que l'editorial Ara Llibres m'ha posat a les mans. *Me'n vaig* és un llibre que et permet passar una bona estona amb Rubianes a la butaca de casa, amb cerveseta o sense. De la mateixa manera que Rubianes es deixa escoltar, el seu llibre es deixa llegir d'una revolada i et quedes amb l'agradable sensació d'haver estat realment fent una cervesa amb el Pepe al bar de la cantonada. Més que una reflexió sobre el teatre, és una reflexió sobre la vida i les seves lluites (i el teatre no és això, de fet?). A la primera part del llibre, titulada «D'on vinc», l'actor ens parla dels seus orígens i la seva trajectòria personal i professional fins avui. Però així, natural, com si t'ho digués entre glop i glop. A «Àfrica», la segona part, ens descriu la màgia d'aquest continent que «et dona l'oportunitat de tornar a ser nen i sorprendre't», i que tan fortament ha captivat a l'artista, esdevenint el seu refugi i pàtria espiritual. Un refugi on encara conserven els somriures que a occident ja hem perdut. I finalment, a «La polèmica», com ja s'intueix, Rubianes ens fa el seguiment, titulars inclosos, de l'absurda persecució patida arran de les ja famoses declaracions que van fer aixecar tants crits al cel a un sector sospitosament concret d'Espanya. El mateix sector que va veure en l'homenatge teatral que va fer a Federico García Lorca un delicte, potser per curioses reminiscències d'una època —que molts creïem afortunadament passada— quan es prohibia expressar la pròpia opinió. Reivindicació de la soledat escollida, de la lluita per ser un mateix al marge del que els altres puguin pensar, de la llibertat d'expressió assumint les seves conseqüències, *Me'n vaig* és també una advertència a la societat d'aquesta «maleïda era tecnològica» que fa de les persones éssers isolats i controlats per la por, la malaltia del segle XXI. «Cal sortir de casa per combatre la por, que és el que ens porta a la mort de l'ànima». Rubianes no té pèls a la llengua a l'hora d'analitzar la situació del nostre país: la infravaloració de la cultura, la sobrevaloració dels diners, la falsedat de l'economia per afavorir el consum... Tot i que, efectivament, l'Edat Mitjana ja ens queda molt lluny, segueix essent necessari que vinguin els bufons per dir-nos a la cara les coses que no ens agraden. És un exercici de dignitat i llibertat d'ex-

pressió, el llibre de Rubianes. Acabes entenent per què de tant en tant Rubianes agafa la maleta i diu amb un somriure: *Me'n vaig*. I no només això: te n'hi aniries també tu de bona gana.

Altres articles rebuts

Gabriel Garcia Frasquet i Josep Enric Gongga: *El Teatre Serrano de Gandia*. Ajuntament de Gandia, Col·lecció Patrimoni i Ciutat núm.1, Gandia

Tenim a les mans un llibre que repassa la història d'un dels edificis teatrals més rellevants d'aquesta ciutat del País Valencià, des dels seus inicis, començament del segle xx, amb noms tan curiosos com Variedades i el posterior Teatre Circo, que es van reconvertir aviat, el 1912, amb el nom de Serrano, i fins a la seva remodelació total l'any 2006. Un segle llarg, s'hi repassa amb molta precisió i ordre cronològic tota la seva vida, i s'hi dóna un ampli i acurat anecdotari, que no oblidia fer una anàlisi de l'evolució social vista a través d'aquelles quatre parets privilegiades. Un llibre que compta amb molt més text i reflexions que no fotografies a pàgina sencera, i que respon a una voluntat de documentar i de comentar la història.

Maite Clavo i Xavier Riu (eds.): *Teatre grec: perspectives contemporànies*. Pagès Editors, Lleida, 2007

Els materials que aplega aquest llibre provenen d'un curs impartit al departament de grec de la Universitat de Barcelona l'any 2001. L'antic teatre grec és observat des de la perspectiva de la filologia clàssica, però també des de l'antropologia, la filosofia, la teoria i la pràctica espectacular, des de la crítica, la psicoanàlisi i la història. El volum aplega treballs signats per Carles Miralles, Lluís Masgrau, Manuel Delgado, Jaume Pòrtulas, Montserrat Reig, Diego Lanza, Felipe Martínez Marzoa, Jordi Coca, Jorge L. Tizón, Montserrat Nogueras, Natàlia Palomar, Eulàlia Vintró, Joan Abellán, Ernest Marcos, Pau Gilabert, Josep Maria Lloró, Josep Palau i Fabre i els responsables de l'edició.

Francesc Foguet i Isabel Graña: *El gran Borràs. Retrat d'un actor*. Museu de Badalona, Badalona, 2007

Es tracta d'un volum imprès en paper de gran qualitat i ricament il·lustrat, on es presenta una biografia de l'actor Enric Borràs (1863-1957), fill de la ciutat de Badalona, molt ben situada en el seu context històric. Una detallada cronologia, una bibliografia ben seleccionada i uns índexs analítics minuciosos, acaben per convertir-lo en una eina de consulta imprescindible.

Rosa Peralta Gilabert: *Manuel Fontanals, escenógrafo. Teatro, cine y exilio*. Editorial Fundamentos/RESAD, Colección Arte, núm. 161, Madrid, 2007⁶

El llibre ha estat escrit per Rosa Peralta (Arboleas, 1962), doctora en Belles Arts per la Universitat de València i membre del Grup d'Estudis de l'Exili Literari (GEXEL) de la Universitat Autònoma de Barcelona. S'hi repassa la vida artística de l'escenògraf Manuel Fontanals, nascut a Mataró el 1893, i descriu la història del teatre espanyol del primer terç del segle xx, on el nom de Fontanals s'associa als de Margarita Xirgu, Federico García Lorca, La Argentinita, Eduardo Marquina, Jacinto Benavente, Gregorio Martínez Sierra o Lola Membrives. El llibre ressegueix després els anys de l'exili i la incorporació de Fontanals a la indústria mexicana del cinema, on coincidirà amb altres exiliats catalans com ara Avel·lí Artís Gener, Tísner.

AADD: *El circ i la poètica del risc*. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Barcelona, 2007

Els dies 14, 15 i 16 de febrer de l'any 2006 va tenir lloc als locals del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, organitzat pel KRTU, un seminari internacional sobre les arts de la pista amb el mateix títol genèric d'aquest llibre. El van dirigir Jordi Jané i Joan Maria Minguet, i Lúcia Gilabert en va coordinar les sessions. El volum recull els textos de les intervencions i reflexions que es van articular al llarg dels tres dies de treballs, que es publiquen ara en català i en l'idioma en què van ser pronunciats. La nòmina de participants inclou, a més dels directors del seminari, els noms d'Alessandro Serena, Raffaele de Ritis, Gilles-Henri Polge, Bienve Moya, Marc Lalonde,

6. Encara que la política general de la revista és la de ressenyar els assaigs publicats en català, hem cregut oportú incloure aquest llibre per la seva evident implicació amb les nostres arts escèniques (NR).

Àngel Quintana i Joan Maria Gual, així com els artistes David Larible, Tortell Poltrona, Marceline Kahn, Jean Daniel Fricker i Fura, que van participar a les dues taules rodones.

Josep M. Vallès i Martí: *De l'idealisme a l'oblit: poesia i teatre de Pere Antoni Torres*
Jordi. Cossetània edicions, Valls, 2007

De les gairebé tres-centes pàgines d'aquest llibre, la primera meitat està dedicada a un estudi minuciós del personatge mentre que la segona conté una antologia de la seva escriptura poètica, i una sèrie de resums i fragments de les seves obres dramàtiques. Tot plegat ens fa descobrir la faceta literària i teatral d'un dels polítics tarragonins més importants del segle XIX, Pere Antoni Torres Jordi (Tarragona, 1843 - L'Espluga de Francolí, 1901), que va iniciar la carrera política de la mà del general Prim, va participar activament a la Revolució de Setembre de 1868 i va ocupar càrrecs importants en els períodes de governs liberals de la Restauració. Va ser el fundador del diari tarragoní *La Opinión* (1875), i després va ser el primer director del barceloní *La Vanguardia* (1881). Com a autor teatral va escriure més d'una quinzena d'obres que van ser estrenades, i algunes d'elles molt ben acollides pel públic de l'època. Tot i l'escàs interès durador de l'obra d'aquest dramaturg menor, el lector n'obtindrà un perfil interessant de la seva època, també des de la perspectiva de les sales de teatre.

AADD: *Aula: vint-i-cinc anys*. Aula de Teatre de Lleida, Lleida, 2007

Volumet de records personals i material fotogràfic que vol servir per commemorar el quart de segle d'activitat de l'entitat que es va engegar el 1981 amb l'entusiasme de persones com Marcel·lí Borell, Esteve Cuito, Margarida Troguet o Monserrat Rull. L'actual directora, Mercè Ballespí, obre unes pàgines que acullen textos de persones que van començar la formació artística a Aula, així com de creadors i professors que hi han col·laborat en algun moment de la seva història. El resultat no va més enllà de l'àlbum sentimental. La història d'Aula, i la seva vinculació amb les diferents trames artístiques de les terres de Ponent, queda per fer.

J. M. García Ferrer i Martí Rom: *Julieta Serrano*. Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya, Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya, Barcelona, 2007

Una curiosa editorial —i no és el primer cop— que presenta un recull força complet de la figura de l'actriu Julieta Serrano, amb una llarga entrevista en què es repassa tota la seva vida personal i professional. Més que una entrevista de preguntes i respostes, es tracta d'unes memòries en primera persona amb la inserció de comentaris per part dels autors. A l'última part de l'entrevista hi ha uns comentaris puntuals de Joan Brossa, Fernando Fernán-Gómez i Ricard Salvat i d'altres aspectes de la seva vida potser no prou explícits. A la segona part, el llibre recull la col·laboració de diversos artistes que opinen sobre Julieta Serrano. Es tracta de Calixto Bieito, Alicia Hermida, Ivan Tubau i Gerardo Vera, a més dels poemes que Joan Brossa i José Corredor Matheos li van dedicar. Finalment, el llibre acaba amb una selecció d'articles de premsa que han parlat en un moment o altre de la figura de l'actriu i amb un minuciós currículum de les obres de teatre, del cinema i de la televisió que ha interpretat. Com a corol·lari, algunes fotos de la Julieta en els papers més rellevants de la seva carrera.

Jaume Mateu, Joan Baixas i Jesús Mestre: *Tortell Poltrona amb Pallassos Sense Fronteres*. *Diaris de viatge*. Icaria Editorial, Barcelona, 2007

Si un artista és aquell que, amb la seva feina, adquireix un compromís amb la societat, *Tortell Poltrona* ho demostra abastament amb aquest llibre que recull els diversos viatges que el pallasso ha fet del 1993 al 2006 a diverses zones en guerra de tot el planeta amb Pallassos Sense Fronteres. Els països visitats són prou eloqüents: Croàcia i Bòsnia, Guatemala, Colòmbia, Kosovo, Chiapas, Sri Lanka i Sierra Leone. En tots ells, s'hi pot trobar l'espurna que fa esclatar el riure, tant pel que hi va fer com per la manera anecdòtica i planera en què s'expliquen aquests viatges en forma de diari. La seva implicació i funció social són més que evidents, tal com ell ho resumeix: «els nens que no tenien res i que ho havien perdut tot es refeien a partir d'una rialla». I és que, com també diu ell, «el pallasso obre l'ànima i dóna consol».

AADD: *Història del Teatre Principal. Cultura, esplai i societat*. Consell de Mallorca, Mallorca, 2007

Un llibre amb edició de luxe i ple de fotografies —moltes d'elles a pàgina sencera— que repassen amb tot detall la història del Teatre Principal de Mallorca, des de la primera Casa de les Comèdies del segle XVII fins a l'actual rehabilitació de principi d'aquest segle XXI. El text és minuciós en el record i en la bibliografia, i mostra el zel amb què els diversos autors repassen les principals etapes d'aquesta institució històrica de Mallorca. És curiós com en un mateix volum s'apleguen els records més casposos de la rànica aristocràcia i burgesia de segles passats al costat de les avantguardes trencadores del l'últim terç del segle XX, amb un especial record a l'espectacle *Mori el Merma*, que comptava amb la creació plàstica de Joan Miró. I és que, al llarg d'aquests segles, el Teatre Principal no només ho ha acollit tot, sinó que també ha estat un dinamitzador de la cultura mallorquina que ha assumit alhora el paper d'amfitrió internacional i el de productor arriscat.

Antoni Nadal: *El teatre mallorquí del segle XIX*. Edicions Documenta Balear. Col. Quaderns d'Història Contemporània de les Balears, 2007

Aquest nou volum —que complementa el del mateix autor titulat *El teatre mallorquí del segle XX*— ofereix un panorama de la història del teatre mallorquí del segle XIX en el qual es presta atenció als espais teatrals, als actors, als espectadors i als dramaturgs a fi de reconstruir la història del teatre com a espectacle, sense oblidar l'entorn social o polític que el va fer possible.

AADD: PESAEM - *Pla Estratègic del Sector de les Arts Escèniques de Mallorca*. Consell de Mallorca, Mallorca, 2007

Aquest estudi és el segon que realitza Gesènic (Gestió Escènica SL), una associació de quatre empreses dels països catalans i de Madrid per promoure la cultura de gestió en arts escèniques. En aquest cas, amb el suport del Departament del Cultura del Consell de Mallorca, analitza el sector de les arts escèniques mallorquines amb un primer diagnòstic que permet definir objectius estratègics i proposa les mesures que cal impulsar per aconseguir-los. L'opuscle inclou també dues ponències que tracten de la relació entre teatre i societat i de la cooperació entre el sector públic i el sector privat, que es van presentar a la cloenda d'unes jornades en què es va debatre tant el diagnòstic com les propostes d'aquest estudi.

Textos teatrals

Relació de textos teatrals en català editats al 2007

AGUILÀ, Aleix. *Ira*

Tarragona: Arola (Textos a part. Teatre contemporani; 42) Premi de Teatre: 50è Aniversari Crèdit Andorrà 2006

ALBEROLA, Carles. *Per la Mar!*

Dins: 25. València: Universitat de València (Teatro siglo XXI. Textos; 7)

ALBERTÍ, Xavier; CUNILLÉ, Lluïsa. *El Dúo de la africana*

A partir de la sarsuela de Manuel Fernández Caballero i Miguel Echegaray. Barcelona: Fundació Teatre Lliure.

ALEXANDRE, Víctor. *Èric i l'Exèrcit del Fénix*

Barcelona: Proa (Óssa major. Teatre; 21)

[ANÒNIM] *Amor Menestral*

Dins: *Teatre burlesc català del segle XVIII*. Ed. crítica de Josep Maria Sala Vallaura. Barcelona: Barcino (Biblioteca Baró de Maldà; 4)

— *Entramés Burlesch de dos estudiants que-s veu sun modo de puseir y sun ingeni*

Dins: *Teatre burlesc català del segle XVIII*. Ed. crítica de Josep Maria Sala Vallaura. Barcelona: Barcino (Biblioteca Baró de Maldà; 4)

— *Entremès del batlle y cort dels Borbolls*

Dins: *Teatre burlesc català del segle XVIII*. Ed. crítica de Josep Maria Sala Vallaura. Barcelona: Barcino (Biblioteca Baró de Maldà; 4)

— *Entremès de l'hermità de la guia, que succehí en Manresa a l'octubre de 1759*

Dins: *Teatre burlesc català del segle XVIII*. Ed. crítica de Josep Maria Sala Vallaura. Barcelona: Barcino (Biblioteca Baró de Maldà; 4)

— *Vida dels capitulars del Born y canonges de la Pescateria de Barcelona, composta per un individu dit capítol*

Dins: *Teatre burlesc català del segle XVIII*. Ed. crítica de Josep Maria Sala Vallaura. Barcelona: Barcino (Biblioteca Baró de Maldà; 4)

ARRON NADAL, Joan; FULLANA MAS, Pere. *La mort de Vassili Karkov*

Palma de Mallorca: Fundació Teatre del Mar

AYMAR RAGOLTA, Àngels. *La indiana*

Juntament amb *Temps Real* d'Albert Mestres. Barcelona: Edicions Proa (Teatre Nacional de Catalunya; 59. T6; vol. 8)

BATLLE I JORDÀ, Carles. *Trànsits*

Tarragona: Arola (Textos a part. Teatre contemporani; 43)

BE, Carlos. *Origami*

Tarragona: Arola (Textos a part. Teatre contemporani; 37). Premi Born de Teatre 2006

BELBEL, Sergi. *Mòbil*

Barcelona: Fundació Teatre Lliure

— *A la Toscana*

Barcelona: Edicions Proa (Teatre Nacional de Catalunya; 65)

BENET I JORNET, Josep M. *Fugaç*

Alzira: Bromera (Bromera. Teatre; 39)

— *La Plaça del diamant*

Barcelona: Edicions Proa (Teatre Nacional de Catalunya; 64)

BERNHARD, Thomas. *Tres dramolette*

(Títol original en alemany: *Drei Dramolette*). Traducció d'Anna Soler Horta.

Tarragona: Arola (Textos del Centre d'Arts Escèniques de Reus; 8)

BERTOMEU Mercè, Josep. *L'oncle Maso*

Deltebre: Ajuntament (Textos teatrals d'autors locals; 1)

BLESA MONTOLIU, Jordi. *Comiat*

Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 68)

BOADELLA, Albert. *Daaalí*

Dins: *Albert Boadella*. Barcelona: Institut del Teatre. Vol. 2

— *Gabinete Libermann*

Dins: *Albert Boadella*. Barcelona: Institut del Teatre. Vol. 2

— *La increïble història del Dr. Floit & Mr. Pla*

Dins: *Albert Boadella*. Barcelona: Institut del Teatre. Vol. 2

— *Ubú president o els últims dies de Pompeia*

Dins: *Albert Boadella*. Barcelona: Institut del Teatre. Vol. 2

— *Visanteta de Favara*

Dins: *Albert Boadella*. Barcelona: Institut del Teatre. Vol. 2

BUCHACA, Marta. *Prémer el botó*

Dins: *Dramatúrgies breus per a intèrprets ideals: deu autors escriuen per als seus intèrprets*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 71)

CARMONA, Isabel. *Un diumenge tranquil*

Dins: 25. València: Universitat de València (Teatro siglo XXI. Textos; 7)

CASANOVAS GÜELL, Jordi. *Estralls*

Introducció d'en Francesc Foguet i Boreu. Alzira: Bromera. Premi de Teatre Ciutat de València.

— *City /Simcity*

Dins: *En cartell*, núm. 18. Sala Beckett. Obrador de Dramatúrgia Internacional. Barcelona: Re & Ma 12

— *Tetris*

Dins: *En cartell*, núm. 18. Sala Beckett. Obrador de Dramatúrgia Internacional. Barcelona: Re & Ma 12

— *Wolfenstein*

Dins: *En cartell*, núm. 18. Sala Beckett. Obrador de Dramatúrgia Internacional.
Barcelona: Re & Ma 12

CHURCHILL, Caryl. *Una còpia*

(Títol original en anglès: *A number*). Traducció de Jordi Prat i Coll. Tarragona:
Arola (Textos del Centre d'Arts Escèniques de Reus; 6)

— *Lluny*

(Títol original en anglès: *Far away*). Traducció de Jordi Prat i Coll. Tarragona:
Arola (Textos del Centre d'Arts Escèniques de Reus; 6)

CISTERÓ, Antoni. *Quan l'infern sigui atiat*

Valls: Cossetània (Talia. Cossetània; 12). Premi Literari de Teatre La Carrova,
2005

CLEMENTE, Cristina. *Trivial*

Dins: *Dramatúrgies breus per a intèrprets ideals: deu autors escriuen per als
seus intèrprets*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 71)

COPI. *La Torre de la défense*

(Títol original en francès: *La Tour de la défense*). Traducció de Guillem-Jordi
Graells. Barcelona: Fundació Teatre Lliure.

CORNUDELLA I OLIVART, Joan. *Tocats pel teatre: adaptacions teatrals per
a joves*

Bellpuig: IES Lo Pla d'Urgel.

CUNILLÉ, Lluïsa; ALBERTÍ, Xavier. *Assajant Pitarra (gatada en quinze qua-
dres i amb ilustracions musicals en el català que ara es parla)*

Barcelona: Fundació Teatre Lliure.

— *Après moi, le déluge = Després de mi, el diluvi*. Barcelona: Fundació Tea-
tre Lliure.

DAOUD, Jean G. *Entre jo i jo, ella*

Traducció de l'àrab de K M Alarabi. Dins: *Assaig de teatre*, núm. 57/58, p. 219-
252. Barcelona: AIET, Associació d'Investigació i Experimentació Teatral.

EGEA, Octavi. *Lost persons area*

València: Tres i Quatre (Teatre Tres i Quatre; 59). Premi Octubre 3 i 4, 2007

ESCODÉ i Gallés, Beth. *Fadouma*

Dins: *Dramatúrgies breus per a intèrprets ideals: deu autors escriuen per als
seus intèrprets*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 71)

ESPRIU, Salvador. *Primera història d'Esther*

Barcelona: Edicions Proa (Teatre Nacional de Catalunya; 60)

FARRÉ, Ferran. *Clandestins*

Lleida: Pagès (Teatre de butxaca; 32) Premi Les Talúries, 2007

FAURA, Jordi. 2114

Dins: *Dramatúrgies breus per a intèrprets ideals: deu autors escriuen per als
seus intèrprets*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 71)

- FUSTER, Jaume. *Les Cartes d'Hèrcules Poirot*
 Barcelona: Edicions 62 (Educació 62; 13)
- GARCÍA PRIETO, Roberto. *Combustió*
 Alzira: Edicions Bromera (Bromera teatre; 40). Premi de Teatre Palanca i Roca
 2006
- *Pica, ratlla, tritura*
 València: Generalitat (Max Aub de Premis de Teatre; 10)
- GÁZQUEZ, Ricard. *Folie en Famille*
 Dins: *En cartell*, núm. 19. Sala Beckett. Obrador Internacional de Dramatúrgia.
 Barcelona: Re & Ma 12
- GOMILA I GAIÀ, Joan. *El millor de nosaltres*
 Palma de Mallorca: Edicions Can Sifre (L'Argentera. Teatre)
- GRAS, Rosa-Victòria. *Atracciones Gasparino*
 Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 70)
- GUASP I VIDAL, Joan. *Calabruix*
 Pollença: El Gall Editor (La Pinyeta; 4)
- *El creuer dels etcèteres*
 València: Brosquil Ediciones
- *Irène Némirovsky*
 Barcelona: Edicions Proa (Óssa Major; 20). Premi Recull de Teatre “Josep Amet-
 ller” 2006
- GUIMERA, Àngel. *Terra baixa*
 Barcelona: Edicions 62 (Educació 62; 12)
- GUIX, Gerard. *Gènesi 3.0*
 Tarragona: Arola (Textos a part. Teatre contemporani; 41). Premi Fundació Ro-
 mea de Textos Teatral 2006
- HORVÁTH, Ödön von. *Amor fe esperança: una petita dansa de mort en cinc
 quadres*
 (Títol original en alemany: *Glaube, Liebe, Hoffnung*). Traducció de Feliu For-
 mosa. Tarragona: Arola (Textos a part. Teatre contemporani; 38)
- JOAN I MARÍ, Bernat. *El drac vermell hi diu la seua*
 Dins: *Teatre*. Eivissa: Editorial Mediterrània-Eivissa (Ses matances; 1)
- *L'inspector a Banana Republic*
 Dins: *Teatre*. Eivissa: Editorial Mediterrània-Eivissa (Ses matances; 1)
- *Les termosfòries*
 Dins: *Teatre*. Eivissa: Editorial Mediterrània-Eivissa (Ses matances; 1)
- *Lisístrata*
 Dins: *Teatre*. Eivissa: Editorial Mediterrània-Eivissa (Ses matances; 1)
- JULIEN, Josep. *Sex n'drugs n'Johan Cruyff*
 València: Tres i Quatre (Teatre Tres i Quatre; 58). Premi Octubre 3 i 4, 2006

KUSHNER, Tony. *Només nosaltres, els guardians del misteri, serem infel·liços*

Dins: *Pausa*, núm. 28, p.219-252. Barcelona: Obrador de la Sala Beckett.

LUCAS ALEMANY, Irene. *Pedres*

Juntament amb *Salento* d'Albert Tola i *L'Higròmetre del monjo* d'Anna Torres Muertes. Barcelona: Institut del Teatre (Nous dramaturgs; 2)

MALLOL QUINTANA, Carles. *Molta aigua*

Dins: *En cartell*, núm. 20. Sala Beckett. Obrador Internacional de Dramatúrgia. Barcelona: Re & Ma 12

MAÑAS, Àlex. *Buscant herois*

Dins: *Dramatúrgies breus per a intèrprets ideals: deu autors escriuen per als seus intèrprets*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 71)

MENA, Juanvi. *Ka i les mercenàries*

València: Denes (Teatre Denes; 9)

MESTRES I EMILIÓ, Albert. *Temps real*

Juntament amb *La indiana* d'Àngels Aymar. Barcelona: Edicions Proa (Teatre Nacional de Catalunya; 59. T6; vol. 9)

— *Odola*

Dins: *En cartell*, núm. 21. Sala Beckett. Obrador Internacional de Dramatúrgia. Barcelona: Re & Ma 12

MILLÁS MASCARÓS, Ana Amparo. *Terrae vitis*

València: Taula Valenciana d'Autors Teatral

MOLINS, Manuel. *L'amant del paradís*

Dins: *Bullirà el Món (recull de peces curtes)*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 72)

— *Tànger*

Dins: *Bullirà el Món (recull de peces curtes)*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 72)

— *Diàleg de l'amor de Déu*

Dins: *Bullirà el Món (recull de peces curtes)*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 72)

— *Mefistòfil Mercat*

Dins: *Bullirà el Món (recull de peces curtes)*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 72)

— *Bullia el mar (cant d'Illir Kosoré)*

Dins: *Bullirà el Món (recull de peces curtes)*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 72)

— *Happy Birthday to you*

Dins: *Bullirà el Món (recull de peces curtes)*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 72)

— *Declassified*

Dins: *Bullirà el Món (recull de peces curtes)*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entre-acte; 72)

— *Presos Secrets (un ballet sobre la matèria dels somnis)*

Dins: *Bullirà el Món (recull de peces curtes)*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entre-acte; 72)

— *Perfums*

Dins: *Bullirà el Món (recull de peces curtes)*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entre-acte; 72)

— *El darrer cigarret*

Dins: *Bullirà el Món (recull de peces curtes)*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entre-acte; 72)

MOLNÁR, Ferenc. *Un idilli exemplar*

Adaptació de l'original hongarès: Feliu Formosa. Dins: *Pausa*, núm. 26, p.120-135. Barcelona: Obrador de la Sala Beckett

MORENO, Ignasi. *70 grams*

València: Denes (Teatre Denes; 10) Premi Micalet 2006

MULET I GRAU, Cinta. *Qui ha mort una poeta: poesia escènica*

Tarragona: Arola (Textos a part. Teatre contemporani; 40)

MURILLO, Joan F. *El burro flautista i d'altres faules seguit de l'ocell de l'emperadriu*

Vic: Emboscall (Taller de teatre; 10)

NAJIB, Taher. *Rukab*

Traducció de l'àrab: Metasfrasi. Traducció i Comunicació. Dins: *Assaig de teatre*, núm. 57/58, p. 253-269. Barcelona: AIET, Associació d'Investigació i Experimentació Teatral.

PERAFERRER I VAYREDA, Martí. *Sols al cel*

Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 67)

PIN I SOLER, Josep. *Alícia o bé Paràsits*

Dins: *Teatre*. Tarragona: Arola (Biblioteca catalana d'Arola editors; 27)

— *Enveja*

Dins: *Teatre*. Tarragona: Arola (Biblioteca catalana d'Arola editors; 27)

— *Poruga*

Dins: *Teatre*. Tarragona: Arola (Biblioteca catalana d'Arola editors; 27)

— *Afinitats*

Dins: *Teatre*. Tarragona: Arola (Biblioteca catalana d'Arola editors; 27)

PINTER, Harold. *Tornar a casa*

(Títol original en anglès: *Homecoming*). Traducció de Joaquim Mallfrè. Tarragona: Arola (Textos del Centre d'Arts Escèniques de Reus; 7)

PLANA, David. *Últimes paraules*

Dins: *Dramatúrgies breus per a intèrprets ideals: deu autors escriuen per als seus intèrprets*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 71)

— *Mala sang*

Juntament amb *Petita mort*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida (Sèrie teatre; 8)

— *Petita mort*

Juntament amb *Mala sang*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida (Sèrie teatre; 8)

RODRÍGUEZ, Gemma. *L'ham*

Dins: *En cartell*, núm. 19. Sala Beckett. Obrador Internacional de Dramatúrgia. Barcelona: Re & Ma 12

ROIG, Josep Lluís. *Desàngel*

València: Brosquil Ediciones

ROIG I CIVERA, Antonio. *Romeu !: drama històric del segle XIX*

Rafelbunyol: Agrupació Cultural Vianants de Rafelbunyol (Llibres de l'Aljamaia; 14)

ROMERA ROCA, Sílvia. *Helicòpter*

Cornellà de Llobregat: Industries Gràfiques Andorrà

ROSICH, Marc. *La Cuzzoni esperpent d'una veu*

Tarragona: Arola (Textos a part. Teatre contemporani; 44)

— *Negre i gris*

Dins: *Dramatúrgies breus per a intèrprets ideals: deu autors escriuen per als seus intèrprets*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 71)

— *Party line*

Dins: *En cartell*, núm. 20. Sala Beckett. Obrador Internacional de Dramatúrgia. Barcelona: Re & Ma 12

— *Surabaya*

Tarragona: Arola (Textos a part. Teatre contemporani; 36)

RUIZ NEGRE, Antoni. *Divorciades*

Dins: *Tres comèdies curtes (III)*. València: Taula Valenciana d'Autors Teatral (Biblioteca Teatral; 39)

— *Fondos reservats*

Dins: *Tres comèdies curtes (III)*. València: Taula Valenciana d'Autors Teatral (Biblioteca Teatral; 39)

— *L'Infern*

Dins: *Tres comèdies curtes (III)*. València: Taula Valenciana d'Autors Teatral (Biblioteca Teatral; 39)

SALA I LLEAL, Jordi. *Despulla't germana*

Tarragona: Arola (Textos a part. Teatre contemporani; 39)

SARRIAS, Mercè. *En defensa dels mosquits albins*

Juntament amb *La millor nit de la teva vida* de Jordi Silva. Barcelona: Edicions Proa (Teatre Nacional de Catalunya; 61. T6; vol. 9)

— *A les set em llevo*

Dins: *Dramatúrgies breus per a intèrprets ideals: deu autors escriuen per als seus intèrprets*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 71)

SASTRE, Gavina. *Aigua*

Dins: *Pausa*, núm. 26, p.135-148. Barcelona: Obrador de la Sala Beckett

SCHMITT, Eric-Emmanuel. *El Llibertí*

(Títol original en francès: *Libertin*). Traducció de Traducció de Esteve Miralles. Barcelona: Llibres de L'Índex.

SHAKESPEARE, William. *Somni d'una nit d'estiu*

Adaptació d'Eduardo Zamanillo. Alzira: Bromera. (Micalet teatre; 29)

— *El mercader de Venècia*

Barcelona: Editorial Vicens-Vives.

SILVA, Jordi. *La millor nit de la teva vida*

Juntament amb *En defensa dels mosquits albins* de Mercè Sarrias. Barcelona: Edicions Proa (Teatre Nacional de Catalunya; 61. T6; vol. 9)

SIRERA Josep Lluís; SIRERA, Rodolf. *El dia que Bertolt Brecht va morir a Finlàndia*.

València: Universitat de València (Teatro siglo XXI. Textos; 6)

SOBRAVIA, Ignasi. *Comèdia del famós y divertit Carnestoltas*

Dins: *Teatre burlesc català del segle XVIII*. Ed. crítica de Josep Maria Sala Valladaura. Barcelona: Barcino (Biblioteca Baró de Maldà; 4)

STOPPARD, Tom. *Arcàdia*

(Títol original en anglès: *Arcadia*). Traducció de Màrius Serra. Barcelona: Edicions Proa (Teatre Nacional de Catalunya; 63)

SZPUNBERG, Victoria. *Banyera*

Dins: *Dramatúrgies breus per a intèrprets ideals: deu autors escriuen per als seus intèrprets*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 71)

— *La màquina de parlar*

Dins: *En cartell*, núm. 21. Sala Beckett. Obrador Internacional de Dramatúrgia. Barcelona: Re & Ma 12

Teatre de sempre

Coordinació de Pepita Escandell Bonet. Palma de Mallorca: Conselleria d'Educació i Cultura.

TOLA, Albert. *Salento*

Juntament amb *Pedres* d'Irene Lucas Alemany i *L'Higròmetre del monjo* d'Anna Torres Muertes. Barcelona: Institut del Teatre (Nous dramaturgs; 2)

- TORRES, Màrius. *Una Fantasma com n'hi ha poques (farsa en tres actes)*
 A cura de Miquel M. Gibert. Lleida: Institut Municipal d'Acció Cultural de Lleida.
- TORRES MUERTES, Anna. *L'Higròmetre del monjo*
 Juntament amb *Pedres* d' Irene Lucas Alemany i *Salento* d'Albert Tola. Barcelona: Institut del Teatre (Nous dramaturgs; 2)
- VALLVÉ, Joan-Andreu. *La Jana i els 3 óssos*
 Lleida: Pagès (Teatre de titelles; 3)
- *Vola, Peter Pan*
 Lleida: Pagès (Teatre de titelles; 4)
- VEIGA, Manuel. *Turisme*
 Dins: *Dramatúrgies breus per a intèrprets ideals: deu autors escriuen per als seus intèrprets*. Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 71)
- VILAR JARABO, Ruth. *10m² Pedra, paper i tisoires*
 Barcelona: AADPC (Teatre-Entreacte; 69)
- VILLATORO, Vicenç. *L'engany*
 Badalona: Ara Llibres
- WILDE, Oscar. *El ventall de Lady Windermere*
 (Títol original en anglès: *Lady Windermere's fan*). Traducció de Joan Sellent. Barcelona: Edicions Proa (Teatre Nacional de Catalunya; 62)

Textos teatrals publicats en el segon semestre de 2006

- CUNILLÉ, Lluïsa. *La cantant calba al mc donald's*
 Juntament amb *La Cantant calba* d' Eugène Ionesco. Barcelona: Fundació Teatre Lliure, 2006
- IONESCO, Eugène. *La cantant calba*
 Juntament amb *La cantant calba al mc donald's* de Lluïsa Cunillé. (Títol original en francès: *La cantatrice chauve*). Traducció de Ferran Toutain. Barcelona: Fundació Teatre Lliure, 2006
- RIGOLA, Àlex. *European house (pròleg d'un hamlet sense paraules)*
 Barcelona: Fundació Teatre Lliure, 2006
- SHAKESPEARE, William. *Otello*
 (Títol original en anglès: *Othello*) Traducció de Miquel Desclot. Barcelona: Fundació Teatre Lliure, 2006

